

Siilinjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto kuntien jätepoliittisen ohjelman luonnoksesta

Viranomaislautakunta 21.03.2023 § 10
125/11.00.01/2023

Valmistelija

ympäristönsuojelupäällikkö Matti Nousiainen, puh. 044 740 1422

Savo-Pielisen jätelautakunnassa on vireillä kuntien yhteisen jätepoliittisen ohjelman valmistelu. Jätelautakuntasopimuksen mukaisesti ohjelman valmistelu kuuluu jätelautakunnan tehtäviin. Kunnat päättävät ohjelman hyväksymisestä. Ohjelmassa kunnat asettavat yhdessä linjaukset ja tavoitteet vastuulleen kuuluvan jätehuollon kehittämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi alueellaan.

Jätepoliittinen ohjelma mahdollistaa jätehuollon kehittämisen suunnitelmallisesti ja yhtenäisin periaattein koko jätelautakunnan toimialueella ja toimii myös kunnallisen jäteyhtiön omistajaohjauksen välinenä. Kuntien aiempi jätepoliittinen ohjelma on laadittu vuoteen 2022 saakka. Jätelautakunta on valmistellut ohjelmaa vuoteen 2030. Valmistelua on tehty yhteistyössä toimialueen kuntien ja Jätekuikko Oy:n kanssa. Ohjelmaa varten on selvitetty keskeisten sidosryhmien ja kuntalaisten näkemyksiä jätehuollon kehittämisen suuntaviivoista ja painopisteistä.

Jätelautakunta pyytää kuntien jätepoliittisen ohjelman luonnoksesta kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten lausuntoja.

Ohjelman sisältöä

Ohjelman visiona on ”Arjen kiertotalous toteutuu alueella ympäristöä kunnioittaen yhteistyön ja asukkaiden tarpeita palvelevan jätehuollon voimalla”. Visiota toteuttamaan on asetettu tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä, joiden toteutus on kuntien, Jätekuikon ja jätelautakunnan vastuulla.

Jätepoliittisen ohjelman asiakokonaisuudet ovat:

- Jätteettömyys ja vastuullinen kuluttaminen
- Kattava materiaalien kierto ja korkea kierrätysaste
- Asiakas- ja ympäristölähtöiset jätehuoltopalvelut

Jätteettömyys ja vastuullinen kuluttaminen sisältää toimenpiteitä, joiden tavoitteena on saada syntyvän jätteen määrä laskuun niin, että vuonna 2030 kotitalouksien jätemäärä on pienempi kuin vertailuvuonna 2020. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kulutustottumusten muutosta, kuntien hankintojen vastuullisuuden edistämistä, kiertotalousosaamisen kehittämistä sekä ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen panostamista.

Kattava materiaalien kierto ja korkea kierrätysaste sisältää toimenpiteitä, joilla edistetään materiaalitehokkuutta ja kierrätystä niin, että kierrätysaste saavuttaa 65 % tason vuoteen 2030 mennessä. Kunnianhimoiset tavoitteet edellyttävät merkittäviä panostuksia jätehuoltoon (esim. uudenlaisten keräysratkaisujen käyttöönottoa), kiertotalouden tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämistä sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä.

Asiakas- ja ympäristölähtöiset jätehuoltopalvelut -asiakokonaisuuden alle koottujen toimenpiteiden tavoitteena on, että jätehuollon asiakastyytyväisyys on korkealla tasolla ja jätehuolto toteutuu

hiilineutraalisti vuoteen 2030 mennessä. Jätehuollon palvelut ja palveluverkosto toteutetaan koko toimialueella yhtenäisin periaattein ympäristönäkökohdat huomioiden ja asiakkaiden tarpeita kuunnellen niin, että jätehuolto on sujuva osa arkea. Suunnitelmallinen seuranta ja valvonta tukee ympäristövastuullisuutta varmistaen, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristöhaittoja.

Jätepoliittisen ohjelman tavoitteiden pohjalta määritetään tarkemmin jätehuollon palvelutaso. Ohjelman luonnos on esityslistan liitteenä.

Päätöksen vaikutusten ennakoarviointi: Kuntien jätepoliittinen ohjelma edistää kunnan kiertotalous- ja ilmastotyötavoitteita ja on myös osaltaan tukemassa tavoitteita kuntalaisten sujuvasta arjesta ja palveluista

Ympäristönsuojelupäällikön päätösehdotus

Siilinjärven viranomaislautakunta toteaa kuntien jätepoliittisen ohjelman luonnoksesta lausuntonaan seuraavaa:

Viranomaislautakunta katsoo, että ohjelmassa esitetyt tavoitteet ovat vastuullisen kuluttamisen ja jätteen synnyn vähentämisen, kierrätystavoitteiden edistämisen sekä asiakas- ja ympäristölähtöisten jätehuoltopalvelujen kannalta hyvin perusteltuja. Tavoitteet ovat samalla edistämässä kuntien työtä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Vuoteen 2030 ohjelmassa kolmelle asiakokonaisuudelle esitetyt tavoitetasot ovat huomattavan haastavia (mm. kotitalouksissa syntyvän jätemäärän vähentäminen) ja vaativat ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden mahdollisimman täysimääräisiä toteuttamista.

Ohjelman valmistelu on tehty yhteistyössä kunnallisen jätehuollon toimijoiden kesken ja valmistelussa on kuultu kuntalaisia ja keskeisiä sidosryhmiä laaja-alaisesti. Ohjelman sisältöä on tiivistetty verrattuna aikaisempiin ohjelmiin. Pääpaino on yhteisten tavoitteiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden esittämisessä. Viranomaislautakunta toteaa, että ohjelman valmisteluprosessi on ollut hyvin toimivaa ja osallistavaa ja ohjelman sisällön esitysmuoto on selkeä.

Hyvin toimivan ja vastuullisen kunnallisen jätehuollon toteuttaminen vaatii hyvää yhteistyötä kunnallisten jätehuollon toimijoiden (kunnat, kunnallinen jätehuolto-yhtiö, kuntien jätelautakunta ja valvontaviranomaiset) kesken sekä myös kotitalouksien jätehuollon järjestämisessä mukana olevien tuottajayhteisöjen kanssa. Kunnallisten toimijoiden välinen yhteistoiminta on jätelautakunnan/Jättekukon toimialueella hyvin vakiintunutta ja toimivaa. Yhteistyötä pitää edelleen kehittää tuottajayhteisöjen sekä jätehuollon muiden toimijoiden ja tutkimuksen suuntaan. Viranomaislautakunta toteaa, että hyvä yhteistyö jätehuollon eri toimijoiden kesken on edellytys jätepoliittisessa ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden tekemiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteistyön kehittämisessä voisi olla käytännön muotona esimerkiksi kuntien yhteinen hanke tai hankkeet, joihin viitataan ohjelman seurantakappaleessa. Yhteishankkeilla voitaisiin edistää, toteuttaa ja seurata erityisesti kuntien vastuulle ohjelmassa esitettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä. Jätelautakunnan alueella on 15 kuntaa. Kuntien vastuulla on ohjelmaluonnoksessa paljon toimenpiteitä ja vain osalla kunnista on resursseja yksinään niitä toteuttaa. Hanketyöhön voisi olla mahdollista saada myös tukirahoitusta. Ohjelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi kunnille esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen tulee olla laaja-alaista.

Ohjelman vaikutusarvioinnissa on esitetty laadullinen arviointi kuntalaisiin, ympäristöön ja ilmastoon, kuntien talouteen ja henkilöstöön sekä yrityksiin.

Arviointi on tehty tiivistetysti, mutta lautakunta katsoo arvion olevan kuitenkin pääosin riittävä. Vaikutuksissa kuntien talouteen ja henkilöstöön olisi hyvä tuoda selkeämmin esille, että kunnille esitettyjen toimenpiteiden täysimääräinen toteuttaminen vaatii jonkin verran sekä henkilö- että rahallisia resursseja. Arvioinnissa on oikein todettu, että tavoitteiden saavuttamisesta voi kuitenkin syntyä pitkällä aikavälillä kustannussäästöjä.

Huomiot ohjelmassa esitetyistä tavoitteisesta ja toimenpiteistä:

- jätepoliittisen ohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden vieminen kuntastrategiaan ja edelleen kuntien normaaliin talouden ja toiminnan suunnitteluun sekä seurantaan on oleellisen tärkeää ohjelman toteuttamisen kannalta.
- hankintatoimi on keskeisessä asemassa kuntien kiertotalous- ja resurssiviisaustyössä ja kulutuksen vähentämisessä. Kuntien hankintojen edelleen kehittäminen esitettyjen toimenpiteiden mukaisesti on huomattavan tärkeää.
- kuntien pitää toimia kiertotalouden edistäjänä ja toteuttajana hyvänä esimerkkinä niin kotitalouksille kuin yrityksillekin ja luoda mahdollisuuksia kiertotalouden yritystoiminnalle
- kunnissa puretaan huomattavan paljon tulevina vuosina kuntien omaa rakennuskantaa. Kuntien pitää toimia esimerkillisesti purkuosien ja materiaalien kierrätyksessä, joten ohjelmassa tähän esitetyt toimenpiteet ovat hyvin perusteltuja
- kotitalouksien lajittelun ja kierrätyksen tehostamisessa tarvitaan tutkimusta ja kehitystyötä, jotta lajittelu ja kierrätys on vaivatonta ja osa sujuvaa arkea. Ohjelmassa tähän asiakokonaisuuteen kuuluvat toimenpiteet ovat tärkeitä tavoitteiden toteuttamiseksi.

Päätös

Hyväksyttiin.
